

DISCURS DEL RECTOR DÍDAC RAMÍREZ EN LA SEVA PRESA DE POSSESIÓ COM A RECTOR

Honorable Senyor Josep Huguet, Conseller d'Innovació, Universitats i Empresa,

Excel·lentíssim Senyor Jordi Hereu, Alcalde de Barcelona,

Senyor Màrius Rubiralta, Secretari d'Estat d'Universitats,

Senyora Blanca Palmada, Comisionada per a Universitats i Recerca,

Senyor Joaquim Coello President del Consell Social de la UB,

Il·lustríssims Senyors Regidors,

Magnífics Rectors i Magnífics Exrectors,

Digníssimes autoritats,

Senyores i senyors, amigues i amics,

Totes les persones que som avui aquí compartim la convicció que la universitat té un paper fonamental en la nostra societat, en el nostre món. Tots compartim també l'estimació per la nostra Universitat de Barcelona, que volem encara més forta, més eficient, amb més pes a la nostra societat i encaminada cap a l'excel·lència. He proposat per a la nostra Universitat un canvi tranquil, i avui, en prendre possessió com a rector, després d'un traspàs de poders modèlic, vull manifestar que valoro la feina feta fins ara i que partim d'un gran patrimoni.

El meu objectiu, l'estil que vull que tingui la gestió del meu equip, és escoltar tothom i sumar totes les energies. Vull posar en marxa, pas a pas, un projecte que continuï situant la nostra Universitat en el lloc que li correspon en el marc de la formació, del coneixement i de la creació científica, i també en els nous moments econòmics, polítics, socials, culturals. Sigueu tots crítics i exigents, tanmateix, us demano avui un vot de confiança.

Fa més de 40 anys que vaig ingressar a la Universitat de Barcelona com a alumne. Des de llavors hi he estudiat, m'he doctorat, he fet classes, he assumit càrrecs de gestió..., però sobretot he viscut en directe com la nostra Universitat ha anat adquirint un paper i un pes, dels quals ens sentim orgullosos. És només a partir de valorar el que tenim que podem ser molt exigents i ambiciosos amb el que volem.

La Universitat va ser creada a l'edat mitjana, al segle XII, com a institució que es proposava **ensenyar** les arts liberals (*trivium*: gramàtica, retòrica, dialèctica; *quadrivium*: aritmètica, geometria, música i astronomia) i les professions anomenades *intel·lectuals*, dret, medicina i teologia. Amb el temps la universitat ha incorporat noves funcions. Avui dia, les atribucions més substantives fan referència a la docència i la recerca, la preparació de professionals, la contribució al desenvolupament econòmic, el desenvolupament cultural i social, i l'exercici de la crítica social en el pensament o en la transmissió del coneixement.

La pluralitat de funcions dóna lloc a concepcions contraposades respecte del paper de la universitat, segons l'ordre de preferència que se'ls assigni. Com conciliar la pluralitat sense que la docència perdi el seu caràcter primordial, i com mantenir un equilibri entre els vessants econòmic i social, són dos dels problemes actuals a què s'enfronta la universitat.

Les opinions respecte d'això s'agrupen entorn de dos models d'universitat: l'economicista i el científicohumanista. A partir de considerar la relació entre el sistema econòmic i el sistema d'educació superior, tenim una idea força precisa dels dos models d'universitat esmentats. La relació d'inclusió o de subordinació és pròpia del model economicista, mentre que la d'autonomia correspon al model científicohumanista.

Per mi és clar que avui dia la universitat no pot girar-se d'esquena a una formació orientada cap a la capacitació professional i la creació de riquesa. Però també tinc clar que cal cercar l'equilibri entre el desenvolupament econòmic i el social, entre la creació de riquesa i el progrés democràtic i de la capacitat crítica. Cal, en definitiva, cercar la cooperació entre el món econòmic i el món de la ciència i la cultura, el foment de les ciències experimentals així com de les ciències humanes. El lema de la nostra Universitat *Libertas perfundet omnia luce* ha de mantenir-se i conviure amb un model científicohumanístic que no cedeixi per debilitats internes i financeres a un model economicista.

La universitat té un paper clau a la nostra societat: és un espai on la ciència, la veritat, la raó i l'esperit crític es posen al servei de la formació i la recerca; és impulsora dels avenços científics, la innovació i la transferència tecnològica; és nexa d'unió de les demandes empresarials i socials amb el coneixement. I és també un servei universal sempre disposat a participar i col·laborar transmetent els seus coneixements a la resta del sistema socioeconòmic.

La universitat, però, és molt més: és un punt de trobada del pensament plural i divers, del coneixement en estat pur i dels aspectes més aplicats de la ciència i la tecnologia. En els temps que corren —de crisi econòmica i de replantejaments molt profunds, de canvis pel que fa

als valors i als equilibris internacionals, de desorientació del sistema econòmic i de manca de lideratge polític—, la societat interroga la universitat i li demana respostes i propostes. La societat, tot i que no sempre ens reconeix la nostra eficiència i les nostres necessitats, ens reclama que siguem un dels pilars del coneixement científic, de les solucions i de l'esperit crític responsable.

Deia el poeta Antonio Machado: «En cuestiones de cultura y de saber, sólo se pierde lo que se guarda; sólo se gana lo que se da». La universitat, com a part de la cultura i màxim exponent del saber de la nostra societat, no es pot guardar res. Ha de *donar* una docència excel·lent que permeti formar experts professionals i ciutadans i ciutadanes responsables. Ha de *donar* solucions a les qüestions que la societat reclama, ja sigui a través de la recerca bàsica i aplicada o mitjançant la transferència de coneixements. *Donar* és compartir, és ser generós, és treballar per als altres. *Donar* és pensar en el futur, és invertir en formació i coneixement, és prosperar i procurar benestar per a la societat. *Donar*, per guanyar, és el que *FAREM* a la Universitat de Barcelona.

Som una universitat pública i podem treballar sense cap altre condicionament que els nostres objectius universitaris. Som una universitat pública i l'Administració ha de creure en el nostre paper i ha de finançar tot allò que vagi lligat a les nostres funcions de servei públic en el sentit més ampli, que vagi molt més enllà de la formació de l'alumnat; necessitem, en aquest sentit, la concreció d'un nou model de finançament. Això no treu que vulgui remarcar el meu compromís de donar força als recursos econòmics que generem i de cercar nous camins per al nostre finançament. Pugnaré per assolir l'equilibri pressupostari i l'autonomia financera, assumibles si treballem a fons el compromís de l'Administració pública, així com les relacions amb la societat, amb el món econòmic; si millorem la gestió i racionalitzem la despesa; si busquem el camí de fer créixer la nostra productivitat, si fem, en definitiva, més dinàmiques i valorades les nostres aportacions.

Barack Obama, referent polític del canvi responsable, ha escrit un llibre, *L'audàcia de l'esperança*, en què es fa palès com ell coneix la força del seu país, les dificultats que travessa, els seus recursos i les seves limitacions, i la necessitat de trobar amplis consensos. No amaga, però, les dificultats; ens explica que ell forma part d'una generació que pot deixar «promeses incomplertes», que sap que necessita tothom perquè el seu «tractament dels temes és sovint parcial i incomplet». Parla de les seves il·lusions, del seu programa, del seu *FAREM* i conclou que «és inevitable que decebi algú, sinó tothom».

El meu compromís com a rector de la Universitat de Barcelona parteix, doncs, d'aquest mateix esperit. De cap manera ens hem de deixar arrossegar per la conformitat i per la manca de motivació. Els nostres problemes financers, les dificultats laborals, les necessitats de

nous equipaments o de remodelacions dels existents, la concreció i el creixement de noves propostes, de nous desafiaments, han de ser la clau del nostre compromís amb l'excel·lència global, amb la qualitat de la nostra tasca diària.

S'ha de començar a fer canvis responsables amb la societat, amb el nostre entorn i amb nosaltres mateixos, cosa que implica accentuar l'ordre en les decisions, la planificació i l'organització que regeixen la nostra Universitat. No podem reclamar a la societat, al món empresarial ni a les administracions públiques una atenció de les nostres insuficiències sense fer oblidar la percepció d'ineficiència, la sensació de desmotivació i la imatge de començar noves etapes sense enllestir o decidir sobre fases i projectes previs.

No em fa por la crítica. Al contrari, forma part de l'esperit universitari. La demano, l'espero i l'agrairé: «On tothom pensa igual, ningú no pensa gaire», va escriure Walter Lipmann, periodista i analista polític nord-americà (1889-1974). La universitat és precisament l'àgora per contrastar les propostes, per proposar i valorar les alternatives d'acció, per impulsar, entre tots i totes, el canvi tranquil, la transformació profunda que la nostra institució necessita, no tant per a adaptar-se a un món també en profunda transformació, com per ser un element que incideixi a obrir camins de futur per assolir una societat millor. L'antropòloga Margaret Mead va escriure: «No dubtis que un petit grup de ciutadans pensants i compromesos no puguin canviar el món» i la universitat és, per definició, pensament i compromís.

El meu compromís com a rector parteix d'un programa d'acció definit, obert i sensible a totes les opinions. Recordo ara la meva etapa, fa uns quants anys, com a vicerector d'Economia, sota la direcció del rector Bricall, amb qui vam compartir projectes i amistat. Aleshores ja vam treballar ordenant l'economia, gestionant els recursos i cercant l'eficiència i el superàvit o l'equilibri com a objectiu. El marc actual és molt diferent, però els objectius es mantenen. Ara, el desenvolupament de l'espai europeu d'educació superior, les creixents necessitats financeres que són paral·leles als objectius universitaris actualitzats, i les distorsions d'una potent crisi econòmica, fan créixer la dimensió del nostre repte, però estic convençut que amb les bases que us apuntava, amb la complicitat de la societat, de les administracions públiques, del món econòmic i empresarial i amb la nostra pròpia força, ens en sortirem.

Aquesta forta relació de la Universitat, de la nostra UB, amb el món que l'envolta, amb la societat, té el seu màxim sentit des de la reafirmació de la nostra **autonomia**. Som una institució molt gran, amb un fort prestigi que encara ha de créixer. La paraula que ha estat el motor del nostre programa, l'acrònim *FAREM* sintetitza ara el nostre compromís amb la Universitat de Barcelona, el nostre compromís amb

tots els estaments, amb tots i cadascun de vosaltres: *finançament, autonomia, responsabilitat, excel·lència i model.*

Ara és hora de treballar. L'equip que tinc l'honor d'encapçalar i la força de totes les persones que fem la UB, sumades a un model de universitat compartit, són la garantia del canvi. Vull insistir que al capdavant de totes les àrees de treball hi trobareu un equip amb voluntat integradora i plural, obert i format per persones capaces, amb il·lusió, idees, experiència i coneixement; preparat per fomentar la cohesió i l'eficiència, per transformar la crisi en oportunitat.

Ara és, doncs, hora de passar de les paraules als fets. I per això vull recordar els nostres compromisos amb **els estudiants** que són els protagonistes de la vida universitària i als quals garantirem qualitat i recursos; **al professorat i investigadors**, als quals farem costat en el dia a dia amb propostes que combinin la tranquil·litat amb les expectatives de futur i amb el desenvolupament investigador i d'iniciatives docents; **al personal d'administració i serveis**, que conforma un equip humà essencial que hem d'implicar en els reptes de la universitat, així com impulsar-ne la formació i promoció.

En concret, sóc conscient que el tema de Bolonya preocupa les nostres universitats, l'Administració pública i, especialment, els estudiants. Com a rector em preocupa tot el que preocupa els estudiants, però també em preocupa com es resolen les preocupacions dels estudiants o de qualsevol altre estament universitari. La universitat té una fórmula: el **diàleg**. És, doncs, a partir del diàleg que es pot reflexionar sobre els temes, analitzar-ne les possibilitats; conèixer les competències de la Universitat de Barcelona quant a determinades qüestions, escoltar totes les opinions i prendre les decisions a les quals doni suport la majoria amb fermesa i convicció tot respectant les visions minoritàries fonamentades. Els moments de canvi provoquen incerteses i inseguretats en els seus actors. Tinc la voluntat ferma de garantir que el procés de canvi que representa la participació en un espai d'educació superior d'abast europeu sigui un procés transparent i responsable. Vull conèixer les inquietuds dels estudiants i vull que sàpiguen que seran escoltats, que seran ateses les seves raons i que plegats trobarem la millor via per a la construcció d'un espai en què la universitat, en general, i la Universitat de Barcelona, en particular, surtin enfortides. Sempre resta camí per millorar. Demano, doncs, confiança per fer junts aquest camí.

Aquesta és la fórmula, aquest és el meu compromís. La meua primera acció com a rector serà convocar els representants dels estudiants de la UB per intentar d'avançar decididament en la solució dels problemes que plantegen.

En aquests moments rememoro unes estrofes d'ànim i compromís del poema *Excelsior* de Joan Maragall (1895):

*Sempre amb les veles suspeses,
del cel al mar transparent,
sempre entorn aigües esteses
que es moguin eternament.*

*Fuig-ne de la terra immoble,
fuig dels horitzons mesquins:
sempre al mar, al gran mar noble;
sempre, sempre mar endins.*

La Universitat de Barcelona és una gran institució, estic orgullós de poder escriure amb tots vosaltres un altre capítol de la seva centenària existència. En les converses que vaig fer preparant el programa de govern, escoltant crítiques i alternatives, en les reunions i trobades que he tingut després de les eleccions, he trobat mirades optimistes que m'han transmès l'impuls necessari per servir amb orgull, il·lusió i responsabilitat a la nostra institució, amb la confiança d'un suport majoritari i d'un equip independent. Avui comença una nova pàgina de la història de la nostra casa que escriurem entre tots i totes, una altra aventura que m'emociona, que vull intensa i transformadora, que tinc ganes de viure i veure com continua i com va fent-nos avançar en els objectius marcats.

En el meu parlament d'avui, el més important és mostrar unes sensacions, uns sentiments, uns pensaments més que no pas propostes lligades, més que no pas oferiments concrets. Avui vull escriure les primeres frases d'un altre capítol de l'existència de la Universitat de Barcelona que torni a ser apassionant i que expliqui una història de dificultats vençudes, del compromís del *FAREM*. Com escrivia Joan Maragall «Sempre, sempre mar endins».

Són moltes les complicitats que avui demano per tirar endavant aquest projecte. Tots volem el millor per a la Universitat de Barcelona i també volem encertar el millor camí per arribar a assolir totes les nostres fites; tots hem de moure la UB fent molt gran la trama dels que aportarem, en el dia a dia de la feina universitària, totes les energies per tal que aquest capítol que escriurem plegats acabi bé. Quan són aquests sentiments els que empenyen un projecte col·lectiu és com si tot l'univers conspirés al nostre costat... I aquesta és una realitat que sento avui molt viva, molt potent, imparabile.

Vull ser el rector de tots i totes, un rector obert i dialogant, capaç de prendre decisions difícils si són compartides. Un rector que escoltarà la comunitat universitària i que farà costat a les preocupacions, a les expectatives i als projectes de futur. Sempre he treballat per a la nostra Universitat de Barcelona amb orgull i dedicació. I ara tinc el repte,

l'alegria, de fer-ho des de la màxima responsabilitat. Demano, doncs, la vostra ajuda, la vostra complicitat, la vostra crítica.

Gràcies per escoltar-me, gràcies per ser avui aquí amb nosaltres.